

“ SILESIA PODCAST “



Sebastian Meissner
Finnländische Strasse 14
D - 10439 Berlin

Tel: ++ 49 30 700 84 734
Mobil: ++ 49 151 56920144

Email: sm@random-industries.com
Web: www.random-industries.com

STESZCZENIE PROJEKTU

“ SILESIA PODCAST “ TO PROJEKT :

- ⋮ powiązany z określonym miejscem
- ⋮ przybliżający ponadpokoleniową polsko-niemiecką historię regionu
- ⋮ wprowadzający ludzi żyjących na peryferiach społeczeństwa do jego centrum

KONCEPCJA PROJEKTU :

- ⋮ opowiadanie i ustne świadectwa historii, teraźniejszości i przyszłości regionu Górnośląskiego przedstawione przez mieszkańców osiedla robotniczego lokalnej i międzynarodowej publiczności

MIEJSCE :

- ⋮ wybrane robotnicze osiedle familoków
- ⋮ galeria z regionu Górnego Śląska (np. Galeria „Inny Śląsk”, Tarnowskie Góry/Plantacja, Gliwice)

PRZEBIEG :

- ⋮ W pierwszej fazie zbierania materiałów zostaną przeprowadzone wywiady z mieszkańcami osiedla robotniczego. Z nagranych i zmontowanych fragmentów wywiadów zostanie stworzony dźwiękowy przewodnik po osiedlach robotniczych, prezentowany później w galeriach i muzeach.-
Druga faza projektu jest umiejscowiona w galerii. Wybrani mieszkańcy zostaną zaproszeni do opowiedzenia swoich historii „na żywo”. W tym miejscu przed rozpoczęciem wystawy zostanie przygotowane połączenie z użyciem kamer internetowych do mieszkań uczestników. Z galerii będą widoczne okna mieszkań. W wyznaczonych porach publiczność będzie mogła połączyć się telefonicznie z mieszkańcami osiedla familoków. Baza dla opisanej powyżej instalacji stanowią fotografie, połączenie z użyciem kamer internetowych i osobiste przedmioty mieszkańców zaangażowanych w projekt.

CELE :

- ⋮ wywołanie refleksji na temat procesu transformacji na Górnym Śląsku
- ⋮ wskazanie punktów wspólnych w polsko-niemieckiej historii regionu
- ⋮ „ośmielenie” mieszkańców regionu

UCZESTNICZY PROJEKTU :

- ⋮ Serhat Karakayali, Vera Siegmund, Elzbieta & Marke Janik, MESO Berlin, Marc Flachmeyer, Medusa Group

I. KONTEKST



Do najważniejszych problemów socjoekonomicznych procesu transformacji na Górnym Śląsku zaliczają się restrukturyzacja przemysłu wydobywczego i obniżenie najwyższej stopy bezrobocia w Europie Środkowej. Podobnie jak w innych regionach dotkniętych szczególnie mocno zapaścią przemysłu ciężkiego pod koniec XX. wieku (jak np. Zagłębie Ruhry), byli pracownicy kopalń i hut muszą przystosować się, do leżącej u jej podstaw przemiany struktury rynku pracy.

Od pokoleń Górny Śląsk był związany z przemysłem wydobywczym. Do upadku realnego socjalizmu w Polsce wynagrodzenie z pracy w kopalniach stanowiło dla większości domowych budżetów główne źródło przychodów. Jednocześnie przemysł wydobywczy i metalurgiczny przyczyniły się do gwałtownej urbanizacji regionu pod koniec XIX. wieku. Robotnicy z wszystkich części Europy przywędrowali na Śląsk. Powiązanie imigracji zarobkowej i lokalnej społeczności z zakładami pracy przez system osiedli pracowniczych wpłynęło na lokalną kulturę.

Dawne osiedla robotnicze – familoki – pomimo rozpadu surowca, z których zostały wykonane – są niepowtarzalnym biotopem urbanistycznym aglomeracji górnośląskiej. Projekt/plan i sposób budowy, skierowane na wspieranie życia kolektywnego współżycia, uczyniły z nich cenione pomniki kultury. Pomimo aktualnej debaty na temat biedy, bezczynności, przemocy i „miejskich patologii” w dzielnicach familoków w dalszym ciągu stanowią one potencjał dla budowania lokalnych przykładów radzenia sobie z tymi problemami. Jest jednak konieczne, zwracanie uwagi na procesy samoregulacji w współżyciu mieszkańców i szukanie oznak integracji pomiędzy miejscowymi. Jakie nieoficjalne formy samoorganizacji odnajduje się w takich miejscach? Jak działa pomoc i wsparcie sąsiedzkie?

W bieżących dyskusjach o dzielnicach biedy i tzw. dzielnicach „problemowych” wskazują, że właśnie stała „etykietyzacja” tych miejsc jako „getta” „przyczynia się do utrwalenia struktur i barier wykluczenia (Markus Schroer, Deficyt wzajemności: przestrzeń niepotrzebnych i ich walka o uwagę. w: Osie nierówności. (Red.) Cornelia Klinger i in., Frankfurt/New York). Na przekór tym twierdzeniom projekt ma pokazać, że również w takich miejscach mieszkańcy potrafią przewyciężyć swoją codzienność i często znajdują kreatywne rozwiązania dla swoich problemów. W badaniach na temat slumsów ta obserwacja została już wielokrotnie potwierdzona: te miejsca nie są zatem napiętnowane przez bezsilność mieszkańców. Wiele wskazuje, że brak formalnych struktur porządkujących ni tylko nie czyni mieszkańców bardziej biernymi, a prowadzi do wykształcenia niewidocznych na pierwszy rzut oka nowych wzorców i struktur. Te sposoby oddziaływania są często nie rozpoznane i pomijane przez otoczenie (media, państwo). Projekt przyczyni się do odkrycia własnych mocnych stron przez mieszkańców i świadomego ich wyrażenia.

Ważnym elementem tej strategii „ośmielania” jest wykształcenie tożsamości. Tożsamość potrzebuje jednak przeszłości. W przypadku familoków historia leży jak niewykorzystany skarb odłogiem: to doświadczona/przeżyta multikulturowa praktyka historii Górnego Śląska. Wiedza o tej tradycji jest zasobem starszych mieszkańców, którą wnoszą do projektu ponownego ożywienia historii familoków/ historii o familokach, stanowiącą jednocześnie ważny punkt odniesienia dla młodych mieszkańców, odnoszący się pozytywnie do miejsca, w którym żyją.

Szukanie odpowiedzi na to pytanie powinno stanowić pretekst dla poszukiwania potrzeb podobnych społeczności w przyszłych projektach, zajmujących się takimi dzielnicami.

II. PRZEBIEG PROJEKTU



A :::

Po nawiązaniu kontaktu z mieszkańcami osiedla i wstępnych rozmowach powinny zostać przeprowadzone dłuższe, otwarte wywiady z miejscowymi, w których każda z historii powinna zostać opracowana tak, aby z jednej strony wskazywać na multikulturową historię regionu, z drugiej zaś dokumentować praktyki kulturalne i społeczne mieszkańców i opisywać ich stosunek do przemian strukturalnych w regionie.

Czas trwania: 1-2 miesięcy

B :::

Wywiady zostaną przeanalizowane i opracowane, tzn. zmontowane i przegrane na przenośne przewodniki dźwiękowe, jak te używane w muzeach, do informowania zwiedzających o ekspozycjach. Dodatkowo producenci przygotowują teksty informacyjne. Wycinki wywiadów zostaną przyporządkowane określonym miejscom i budynkom w osiedlu, zostanie przygotowany plan zwiedzania (z dodatkowymi informacjami o wybranym osiedlu): na podstawie nagrań podczas otwarcia osiedle zostanie udostępnione zwiedzającym jako galeria. Dodatkowo zostanie podjęta współpraca z lokalnymi radiostacjami, którzy nadarza audycje na swoich częstotliwościach. Powstanie również strona internetowa, na której udokumentowane zostaną działania w ramach projektu i udostępnione audycje (podcast) do ściągnięcia (możliwe jest przetłumaczenie na niemiecki i angielski). Audycja (Podcast) może zostać ściągnięta również na telefon komórkowy, działania te adresowane są do młodej publiczności.

Dauer: 1-2 Monate

C :::

Podczas tej fazy wybrani mieszkańcy zostaną poproszeni o udostępnienie linii telefonicznej do bezpośredniego połączenia z galerią. Wiedza zgromadzona w fazie A i B zostanie użyta do wyłonienia ekspertów w wiedzy o wybranych aspektach regionu. Będą pośrednikami w przekazywaniu tej wiedzy publiczności wystawy i publiczności radiowej. Mieszkańcy zostaną poproszeni o wystąpienie w roli ekspertów w określonych dziedzinach podczas wystawy. W tym miejscu zostanie przygotowane połączenie telefoniczne między galerią a wybranymi mieszkaniami. Dodatkowo zostanie zainstalowana kamera internetowa, która przekazywać będzie nie wnętrza mieszkań a okna familoków, w których śląskie kobiety spędzają całe dni. Okno na świat, którym dla mieszkańców są sąsiedzi i przechodnie obserwowani codziennie. W „Silesia Podcast” tę rolę okna na świat przejmuje połączenie telefoniczne. Prawdziwe okno pozostaje puste, a w obrazie przekazywanym przez kamerę internetową opuszczone okno symbolizuje zmianę jak dokonała się w życiu familoków.

Przestrzeń galerii jest zaaranżowana jako osiedle familoków. W centrum instalacji znajdują się wielkoformatowe projekcje z kamer internetowych, przedstawiające wybrane okna familoków. Przed nimi znajdują się stoły z staromodnymi/antykwarycznymi modelami telefonów. Umożliwiają one bezpośrednie połączenie z wybranymi opowiadaczami z dzielnicy, do których zwiedzający mogą dzwonić o wybranych porach.

Do urządzenia ekspozycji zostaną użyte przedmioty wypożyczone od mieszkańców osiedla, np. slajdy lub wykonane przez mieszkańców słowniczki śląskich zwrotów z tłumaczeniem na polski.

Specjalny autobus dowozi na życzenie zwiedzających do osiedla, gdzie w wyznaczonym audio-kiosku przygotowane są przewodniki dźwiękowe, które umożliwiają zwiedzanie osiedla.

D :::

Podczas wernisażu zostanie zorganizowane specjalny zdarzenie kulinarne, podczas którego publiczność przygotowuje pod okiem kobiet z familoków posiłek z repertuaru kuchni górnośląskiej. Wskazówki będą przekazywane bezpośrednio przez połączenie video, a jedzenie rozdzielone między gości.

Jako alternatywę proponuje przygotowanie podczas wystawy cyklu wykładów z polskimi i zagranicznymi autorami, zajmujących się w swoich pracach tematyką powiązaną z procesami przemian ekonomicznych i społecznych.

III. PERSPEKTYWY:

Projekt zajmuje się lokalnym i europejskim kontekstem przemian strukturalnych, a dzięki ponownemu odkryciu lokalnych świadectw ustnych wzmacnia pozytywny stosunek do kultury i historii Górnego Śląska. Zmiany jakie dokonały się po 1989 roku i szczególnie silnie wpłynęły na region śląski, powinny zostać zachowane w codziennych historiach. Jednocześnie nie można tracić z oczu perspektyw na przyszłość. „Produkcja życzeń” przez mieszkańców stanowi punkt centralny projektu.

Na podstawie tematów rozmów, materiałów zebranych w trakcie i kontaktów nawiązanych dzięki projektowi, można stworzyć audycję radiową lub podcast, który po zakończeniu zostanie przejęty przez mieszkańców (i wspierany przez organizatorów projektu). Dlatego projekt familoki po gościnnym występie w galerii powinien dalej istnieć, stanowiąc nieprzekłamaną obietnicę lepszego jutra.

